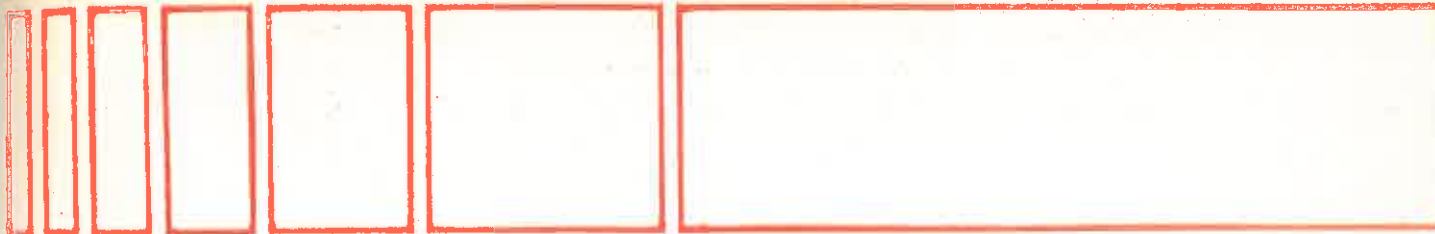

ΕΝΟΤΗΤΑ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ - ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ

Εκδοση του πολιτικού συνδέσμου 3ης Σεπτεμβρη

δρχ. 20

ΕΝΟΤΗΤΑ

«Η ΕΝΟΤΗΤΑ» είναι περιοδικό στην υπηρεσία των εργαζομένων και περιέχει πολιτικές αναλύσεις, ερμηνείες και σχόλια γεγονότων του εργατικού κινήματος ειδήσεις για την πάλη των αποικιακών λαών, ειδήσεις από τα Έργατικά, Σοσιαλιστικά και Προοδευτικά Κινήματα, μελέτες, κριτικές κλπ. Τα υπογεγραμμένα άρθρα αντιπροσωπεύουν τις απόψεις των συγγραφέων τους, οι οποίες μπορεί να μη συμπίπτουν με τις απόψεις του περιοδικού. Τα ανυπόγραφα άρθρα, εκπροσωπούν τις Μαρξιστικές απόψεις του περιοδικού.

Σωκράτους 59 6^{ος} όροφος
Γραφ. 2-3 Αθήνα

Χρονος 7^{ος} Φυλλο 70-71

Ιουλίου - Αυγούστου

83

ΤΟ ΜΠΛΟΚΟ ΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ

.....

ΜΑΝΤΡΑ ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ

ΥΠΟ Ν. ΓΙΑΝΝΟΥΛΕΑ

(17 Αυγούστου 1944)

Μές σέ μιά μάντρα ζήτησαν νά πνύξουν μιά γενιά,
πού εύώδιαζαν στα στήθια της τής λευτεριάς άνθωνες,
κ' ύφωνα άδούλωτες κραυγές τά θρυλικά χωνιά,
π' όρμήνευαν κάθε καρδιά και μίλαγαν γι' άγώνες.

Νόμισαν πώς μέ θάνατους, κρεμάλες και σχολινιά
πνύγεται ό πόθος του λαού κ' ή λεβεντιά της νιότης
- μά δέν τήν σφιγομέτρησαν καλά τήν Κοκκινιά,
πού δέν τήν λύγισε κανείς φασίστας και προδότης.
Κ' έτσι άφοϋ σώπασε ό φονιάς τίς σάρκες νά τρυπά
κ' άντίκρυ τους σωριάστηκαν νεκρά τά παλληκάρια,
διατάξανε τήν σάλπιγγα του μίσους νά χτυπά
και φύγαν παίρνοντας μαζί τους σκλάβους στα Χαϊδάρια.
Μ' άντί νά πάρουν λάφυρο της νιότης τήν όρμή
και νά σκορπίσουν τήν έρμιά, τό φόβο, τήν άντάρα,
έφύσαν μίσος στις καρδιές και μάζεψαν ντροπή
και πλήρωσαν πανάκριβα της μάνας τήν κατάρα.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΓΕΡΑΝΗΣ

Ή Κοκκινιά κάθε χρόνο, έτσι και φέτος θυμάται. Θυμάται γιατί πριν από 39 χρόνια, στις 17 Αυγούστου 1944 ξεχύθηκαν πάνω της τά γερμανικά και ταγμα-ταλίτικα' φουσάτα για νά τήν ύποτάξουν, γιατί στάθηκε πρωτοκόρα στο έπος της Έθνικης μας Άντίστασης.-

Είναι λοιπόν καθήκον μας νά αναφερόμαστε μέ τόν έπιβαλόμενο σεβασμό, στο μεγάλο αυτό γεγονός, για νά τιμήσουμε τους άθάνατους έπώνυμους και άώνυμους νεκρούς, τά θύματα της ναζιστικής και ντόπιας ταγμασφαλίτικης θυριλωδείας.-

Τό μικρό κείμενο που ακολουθεϊ, αποτελεί έλάχιστο φόρο τιμής στην μνήμη των ήρώων εκείνων που έκτελέστηκαν έξω από τήν έκκλησία και στα Μάνδρα" της Όσίας Ξένης στην Κοκκινιά, στις 17 Αυγούστου 1944. Και ή αναφορά αυτή πρέπει νά γίνεται κάθε χρόνο, άφοϋ ή πολιτεία μέχρι σήμερα δέν έχει κάνει τό χρέος της στο άκέραιο.-

Τό μπλόκο της Κοκκινιάς της 17 Αυγούστου 1944, θεωρείται και δικαίως, πώς είναι μιá από τίς ήρωϊκώτερες σελίδες που έχει νά έπιδείξει ή πρόσφατη ιστορία μας κατά τήν κατοχική περίοδο 1941 - 44. Άλλά δυστυχώς στο μπλόκο της Κοκκινιάς είναι και μιá μελανή σελίδα στην ιστορία του άνθρώπου, γιατί στο μπλόκο της Κοκκινιάς ό άνθρωπος αναδειχθηκε σε όλο του τό μεγαλειο, αλλά και σε όλη του τήν κατάπτωση.-

Στό μπλόκο τῆς Κοκκιניᾶς ξετυλίχθηκαν σκηνές λεβεντιᾶς, ἠρωϊσμοῦ καί ἀφθάστου μεγαλείου, ἀλλά καί σκηνές ντροπῆς καί κατὰ κράτος πού θυμίζουν δυστυχῶς τίς ἀδυναμίες τῆς φυλῆς. Ἐκεῖ ἔβλεπες τόν ἄνθρωπο, τόν ἀγωνιστή πού ἔδινε τό πολυτιμώτερο ἀγαθό τῆς ζωῆς του γιά τά πανανθρώπινα ἰδανικά τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά συνᾶμα καί τή ποταπώτητα καί τή διαφθορά σέ ὅλη της τή χυδαιότητα.-

Λίγοι βέβαια, ἐλάχιστοι οἱ προδότες, ἀλλά ἀρκετοί γιά νά δείξουν τόν σκοτεινό ἐσωτερικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου καί νά ὑπογραμμίσουν τά βρομέρα καί ἀπάνθρωπα ἔνστικτα του.-

Ἐπειδή ὁμως εἶναι ἐντελῶς ἀδύντο στό σημεῖωμα αὐτό νά ἐξιστορίσουμε ὅλα τά γεγονότα τῆς Κοκκιניᾶς, τῆς ἠρωϊκῆς ἐκείνης ἡμέρας, γι' αὐτό θά περιοριστοῦμε σέ λίγα χαρακτηριστικά γεγονότα καί ἀπό τίς δύο πλευρές.-

Ἐνωρίς τό πρωῒ τῆς 17ης Αὐγούστου 1944, γύρω στίς 6, τά γερμανικά αὐτοκίνητα μέ 3.000 περίπου βάρια ὄπλισμένους ἄνδρες κυκλώσανε τήν Κοκκινιά. Τά χωνιά τῶν τσολιάδων, οἱ πυροβολισμοῦ καί οἱ ρυπές τῶν πολυβόλων πληροφόρουσαν τό λαό τῆς Κοκκιניᾶς γιά τή συμφορά πού τόν περίμενε. Τά χωνιά πού σήμερα ἦσαν στά χέρια τῶν ταγματασφαλιτῶν καλοῦσαν ὅλους τοὺς Κοκκινιῶτες ἀπό 15 μέχρι 65 χρόνων νά μαζευτοῦν στήν πλατεία τῆς Ὀσίας Εἰνης. Ὅποιος θά βρεθεῖ στό σκίτι του θά ἐκτελεῖται ἐπὶ τόπου. Αὐτή ἦταν ἡ διαταγή τῶν γερμανῶν.-

Κάθε σπύτι καί μιὰ τραγωδία. Φεύγουν οἱ ἄντρες, πίσω τους οἱ γυναῖκες καί τά παιδιά κλαῖνε, οὐρλιάζουν τά χωνιά τῶν τσολιάδων. Μέ πιστολιές καί κλωτσιές σπάζουν τίς κόρτες καί σέρνουν τά παλκαρία στή σφαγή. Τό ἔργο τῆς φοβερῆς σφαγῆς ἄρχισε κιόλας. Στήν ὁδὸ Μορκεντάου δυό νεαρά παιδιά πλημμυρισμένα στό αἷμα ἄφυχα πάνω στό πεζοδρόμιο. Κάθε διαφυγή ἦταν ἀδύνατη. Καί χυλιάδες κόσμος (ὑπολογίζεται σέ 15.000) μαζεύτηκε στό τόπο τοῦ μαρτυρίου καί τῆς θυσίας, στήν πλατεία τῆς Ὀσίας Εἰνης. Γέμισε ἡ πλατεία καί ὅλοι οἱ γύρω δρόμοι. Οἱ Γερμανοὶ μέ κάθε λογῆς ὄπλισμό καί μέ πολυβόλα ἔτοιμα πρὸς δράση ἐπιτηροῦν τά θύματά τους. Περιπολίες Γερμανῶν μέ τοὺς συνεργάτες τους, τοὺς ταγματασφαλίτες περιπολοῦν στοὺς δρόμους καί ἐρευνοῦν στά σπύτια μή τυχόν καί τοὺς ξεφύγει κανένας.-

Καί νά, ἡ μεγάλη τραγωδία ἀρχίζει.

Μπροστά στόν κόσμο πού ὑποχρεώθηκε νά καθίσει κατά γῆς, ἐμφανίζεται συνοδευόμενος ἀπὸ Γερμανούς ὁ καταδότης Μπατράνης καί ἀρχίζει τίς ὑποδείξεις του. Μέ ἓνα σαδιστικὸ χαμόγελο, σηκώνει ἓνα-ἓνα, ὅσα παιδιά νομίζει ὅτι παίρνουν μέρος στήν Ἀντίσταση. Καί οἱ Γερμανοὶ τοὺς παραλαμβάνουν καί μέ κλωτσιές καί κοντακιές τοὺς βάζουν μέσα σέ μιὰ μάντρα πού βρίσκεται στήν ἄκρη τῆς πλατείας. Καί ἐκεῖ, κέντε-κέντε, τοὺς ἔστηναν στόν τοῖχο, ἐνῶ ἓνας Γερμανός, στουπί στό μεθύσι, μέ τό πολυβόλο τοὺς ἐκτελοῦσε.-

Στήν πλατεία έκτυλίσσονται σκηνές φρίκης, αλλά και μεγαλείου και ήρωισμού. Ένώ στο πρόσωπο του κόσμου είναι ζωγραφισμένος ο τρόμος, ενώ πολλοί περιμένουν τη σειρά τους για να υποδεχθούν από τους προδότες και να οδηγηθούν για εκτέλεση, σε ένα παιδί τόν 'Αποστόλη Χατζηβασιλείου, του βγάξουν με ξιφολόγη το ένα μάτι για να τόν αναγκάσουν να υποδείξει ποιούς πατριώτες γνωρίζει.-

Ο κόσμος που καθόταν χάμω, φοβήθηκε περισσότερο τώρα και πολλοί έσκυψαν τό κεφάλι. 'Αλλά τό παλληκάρι αυτό, σκεπάζοντάς μέ τό χέρι του τό βγαλμένο μάτι του, που είχε γίνει μιά ματωπένη τρύπα, φώναξε: "Σηκώστε τά κεφάλια σας. Μή φοβάστε. Δέν πρόκειται να μαρτυρήσω κανένα.....".

Νά και ο γνωστός σε όλους τους Κοκκινιώτες αγωνιστής 'Ασμάνης, προχωράει ήρωικά για τήν εκτέλεση... Νά και ή Διάμάντω ή θυρλική ήρωίδα. Προχωράει και αυτή για να αντιμετωπίσει τά γερμανικά βόλια. Ο Πλυτζανόπουλος μέ τους υποτακτικούς του τήν φέρνουν μέ άλλαλαγμούς χαρῶς στήν πλατεία τής 'Οσίας Εένης εκεί που είναι γονατισμένοι χιλιάδες Κοκκινιώτες. Στο δρόμο τή χτυπάνε μέ λύσσα. Τή βρίζουν χυδαία. Τά αἷματα έχουν σκεπάσει τό νεανικό της πρόσωπο. Μένει όμως άτάραχη. Έτσι, καθώς τή σέρνουν στή μάντρα για εκτέλεση, γυρίζει και λέει στους δημίους της: Σάν και σῶς έφαγα πολλούς προδότες.-

Νά και ένα παιδάκι 15 χρόνων, ο Λεωνίδας Μαραθέφτης, που ενώ στήν αρχή κλαίει, βαδίζει τώρα μέ αποφασιστικότητα προς τήν μπαρουταβαμμένη μάντρα.

Καμμιά είκοσιπενταριά παλληκάρια δέν παρουσιάστηκαν στήν πλατεία. Προμηθεύτηκαν στά γρήγορα ό,τι όπλα βρήκαν και κρύφτηκαν σε μιά μάντρα στή βόρεια πλευρά τής Κοκκινιάς στά 'Αρμένια. Οί Γερμανοί τους ανακάλυψαν. Έκείνοι όμως δέν παραδόθηκαν. Έδωσαν μάχη. Οί Γερμανοί αναγκάστηκαν να ζητήσουν ενισχύσεις από τάνης και όλμους. Η περιοχή βομβαρδίζεται. Τά 'Ελληνόπουλα πέφτουν ένα-ένα, τά πυρομαχικά τους τελειώνουν, αλλά δέν σταματούν τόν άγώνα. Έκείνοι που απόμειναν, όταν είδαν πώς τελείωσαν τά πυρομαχικά τους, φύτεψαν τήν τελευταία σφαίρα στο κεφάλι τους για να μή πέσουν ζωντανού στα χέρια τών Ούννων. Οί Γερμανοί λυσασμένοι, κουβαλούν πενήντα πατριώτες από τους συγκεντρωμένους τής πλατείας και τους εκτελούν στον τόπο τής μάχης. Και ύστερα, μέχρι τή νύχτα, τά τάνης, οί όλμοι και τά πολυβόλα, συνέχισαν τό έργο τους. Αρχίζουν τῆς λεηλασίες και κατόπιν τους εμπρησμούς. Κάφανε όλα τά σπίτια στα 'Αρμένια.-

'Αβελιστός πατριώτης στάθηκε και ο Στέλιος Καζακίδης που και αυτόν τόν πρόδωσε ο Μπαντράνης. Πές - του λέει - ποιού είναι στήν όργάνωση και θα σωθείς. Μά ο Στέλιος δέν άπαντάει, δέν του παίρνουν κουβέντα. Ο διερμηνέας κάποιος γερμανόδουλος 'Αυθόπουλος (άθώωθηκε από τό δικαστήριο δοσιλόγων) κάνει τόν καλό. Μίλησε και θα φύγεις του λέει. Τόν παλεύουν τόσοι. Άλλοι τόν χτυπάνε, καθώς τόν γυρίζουν ανάμεσα στους γονατισμένους κρατούμενους, βασιλεύζοντάς τον για να άποκαλύψει συνεργάτες του. Του κάκου όμως, γιατί ο Στέλιος

άν και μισοπεθαμένος άρνεύται νά μιλήσει. Τότε τόν σέρνουν στή μάντρα για νά πέσει κι αυτός ήρωϊκά από τά δολοφονικά βόλια τών φασιστών.-

Άκόμα ένα παιδί τοῦ λαοῦ ὁ Κώστας Περιβόλας πού δέν κλότεφε. Όταν τόν σήκωσαν για ἐκτέλεση, αὐτός ἀντιστέκεται. Ὁρμάει πάνω στόν ἀρχιπροδότη Πλυτζανόπουλο και τόν πιάνει ἀπό τό λαιμό. Ὁ ἀρχιδολοφόνος τά χάνει. Ὡστόσο προλαβαίνει και πυροβολεῖ τόν Περιβόλα. Τό ἀδούλωτο παλικάρι, κυλιόσθηκε κατά γῆς στή μέση τῆς πλατείας. Ὁ ἴδιος ὁ Πλυτζανόπουλος, ἐκτελεῖ σέ λίγο και ἕναν ἄλλο πατριώτη τόν Κ. Πεντέση.-

Ἀνάμεσα στούς πατριώτες Ἀντιστασιακοῦς πού ἐκτέλεσαν οἱ Γερμανοί και τά τσιράκια του, συγκαταλέγεται και ὁ Ἰβάνης Λάβδας. Τοῦ προτείνουν νά προδόσει για νά σωθεῖ. Ἄδικα ὅμως κοπίασαν. Ὁ Λάβδας δέν ἔσπασε και ἔπεσε ήρωϊκά. Ὑστερα ἀπό ὑπόδειξη τοῦ συχαμεροῦ Μπαντράνη, ἐκτελεῖται και ὁ 14χρονο Ἀντώνης Λαμπράκης. Τόν ΕΠΟΝίτη Μ. Ἀγγελίδη τόν ἔπιασε ὁ προδότης Τηλέμαχος Τσανακαλιώτης, ντυμένος Γερμανός, ὅπως ἀποκάλυψε στά "ΝΕΑ"(25/8/80) ἡ ἀδελφή του. "Ὁ Τηλέμαχος ζεῖ και βασιλεύει και κάπου διορίστηκε κάποτε νομάρχης".

Ὁ ἀπολογισμός τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης δέν εἶναι ἀκριβής. Ὑπολογίζεται ὅτι τόσο στή μάντρα, ὅσο και στά ἄλλα σημεῖα τῆς Κοκκινιάς ὁ ἀριθμός τών σκοτωμένων ξεπερνάει τοῦς 200.-

Ἀπό τήν Κοκκινιά ὅταν τά ἀνθρωπόμορφα τέρατα τελείωσαν τό "θεάρεστο" ἔργο τους, ἔφυγαν ἀφοῦ οἱ Ναζί πῆραν μαζί τους χιλιάδες ὀμήρους πού τοῦς ἔκλεισαν στό στρατόπεδο Χαῦδαρίου. Ἀπό αὐτούς, κάπου 2.000 ἔσπετασαν σέ δύο ἡμέρες στά στρατόπεδα συγκεντρώσεων τῆς Γερμανίας, για νά γίνουν πολλοῦ ἀπ' αὐτούς σαπούνη και λίγοι νά γυρίσουν με τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας.-

Ἐδῶ πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι οἱ Γερμανοί πρίν ἐγκαταλείψουν τήν Κοκκινιά, σκότωσαν τοῦς προδότες Μπαντράνη και Μερπέκογλου, για νά ἐπιβεβαιωθῇ για μιὰ ἀκόμη φορά τό λαϊκό γνωμικό "τήν προδοσία πολλοῦ ἐζήτησαν τοῦς προδότες ὁμῶς κανεῖς".

Ὑστερα ἀπό τόσα χρόνια, τό μπλόκο τῆς Κοκκινιάς παραμένει ὀρόσημο στήν ἱστορία τῆς μεγάλης προσφυγούπολης, στήν ἱστορία τῆς τρισένδοξης Ἑθνικῆς μας Ἀντίστασης.-

Κλείνοντας τό σημείωμα μου αὐτό, θέλω νά σημειώσω ὅτι ἡ καλύτερη τιμή στή μνήμη αὐτῶν πού ἔπασαν στήν Κοκκινιά, και τῶν ἄλλων χιλιάδων ἀγωνιστῶν πού ἔπασαν πολεμώντας για τή λευτεριά τῆς πατρίδας και τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εἶναι ἡ ἐνότητα ὅλων τῶν ἀγωνιστῶν σέ μιὰ ἀντιστασιακή κίνηση.-

Καλύτερη πράξη ἀπ' αὐτή, νομίζω πῶς δέν εἶναι ἄλλη.-

- Γράφαμε σέ προηγούμενο σημείωμά μας γιά τόν "Πένθιμο Μαρξισμό", ὅτι τό οἰκονομικό σύστημα ἀφοῦ δέν ἀνατρέπεται, διαλύεται ἀπό μέσα. Μεταβάλλεται σέ κάτι ἄλλο, γιὰτί ἡ κοινωνία πρέπει νά σωθεῖ ἀπό τή δική της λογική, χωρίς νά ρωτήσῃ κανένα. Βρίσκει τρόπους νά ἐπιζήσῃ, ἔστω ὀπισθοχωρώντας καί σέ πιό ἀπλές καί στοιχειώδεις μορφές οἰκονομίας.

- "Ἄν αὐτή ἡ οἰκονομική ἐξέλιξη δύσκολα γίνεται ἀντιληπτή καί πιό δύσκολα περιγράφεται, στόν ἰδεολογικό τομέα εἶναι πιό φανερό. Πιό εὐκόλα ἀντιλαμβάνεται ὁ καθένας τήν ὑποχώρηση τῶν παλαιῶν ἰδεῶν. Μπορεῖ νά τήν ὀνομάσῃ παρακμή ἢ πρόοδο, ἀλλ' ὅπωςδήποτε εἶναι φανερό. Εἶναι ἔκφραση μιᾶς βαθύτερης διάλυσης, μεταλλαγῆς στήν ὑπάρχουσα κοινωνία. Ὅμως πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι ἂν χλωμιάζουν καί μπαλῖνουν στό περιθώριο παλαιά ἰδανικά, δέν ὀφείλεται στή δράση ἑνός ἀντίπαλου πού τό προσπαθεῖ, ἀλλά ἀπό τή λογική τῆς ἀποσύνθεσης τῆς κοινωνίας μας. Ἀπό τήν προσπάθειά της νά περάσῃ σέ νέες μορφές συμβίωσης τῶν ἀνθρώπων.

" "

- Ἡ ἐκκλησία, ὁ μέγας αὐτός πυλώνας τῆς σημερινῆς κοινωνίας, ἀδυνατίζει. Προσπαθεῖ νά ἐπιβληθεῖ μέ νόμους καί διατάγματα. Ὅχι μέ τήν πειθῶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, τῆς κατήχησης, τῆς πίστεως. Τό προσωπικό της ἔχει μεταβληθεῖ σέ ἕνα εἶδος δημόσιους ὑπάλληλους πού πληρώνονται ἀπό τό κράτος, ἔχουν τήν κοινωνική τους περίθαλψη, συνταξιοδότηση καί ὅλα σάν κανονικοί ἐργαζόμενοι. Σ' αὐτές τίς ἐξασφαλίσεις στηρίζεται περισσότερο παρά στή μεγαθυμία καί μεγαλωσύνη τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς Λευῖτες πού τόν ὑπηρετοῦν μέ βαθειά πίστη.

- Ὁ κλήρος ἐνδιαφέρεται γιά τήν ἐξασφάλιση ὑποχρεωτικῶν πιστῶν καί γι' αὐτό τό λόγο κρατᾷ τή βάφτιση, τήν κηδεῖα καί τό γάμο, πού παραλίγο νά χάσουν τελευταία, ἀλλά πού μέ φοβερό θάρρος ἡ σοσιαλιστική κυβέρνηση τό διατήρησε, ἀδυνατίζοντας τόν πολιτικό γάμο, πού ὅλοι περιμένασαν ὡριμό φρούτο.

- Παρ' ὅλα τά πλεονεκτήματα πού ὑπάρχουν σήμερα, δέν ἐμφανίζονται πολλοί πρόθυμοι νά ἀναλάβουν ἱερεῖς καί προπαντός γιά φτωχές, στήν πόλη καί τό χωριό, ἐνορίες.

/.

- Το θρησκευτικό συναίσθημα, χωρίς έντυπωσιακές έκρηξεις άθεϊας, όπως υπήρξαν στο παρελθόν, υποχωρεί. Ο σκεπτικισμός και η έλευθερη συζήτηση που γίνεται για τά θεολογικά ζητήματα, απομακρύνουν τον κόσμο, ενώ οι ιερείς, ιεροκήρυκες κλπ. δέν αισθάνονται αρκετά δυνατοί, ώστε να χρησιμοποιήσουν τις μεθόδους μέ τις πιέσεις του 1950-1960. Στά σχολεία ή διδασκαλία των θρησκευτικών δέν έχει καμμία δύναμη, αφού δέν μπορεί πιά να χρησιμοποιήσει την πλεση προηγούμενων χρόνων.

" "

- Οι έννοιες τής πατρίδας, έθνους, έθνικισμού αδυνατίζουν κι' αυτές. Τά νέα παιδιά μπορεί να αγαπούν τή χώρα τους, αλλά θεωρούν άνώφελο να φανατίζονται. Άκόμα περισσότερο να σκοτωθούν για τέτοια ιδανικά. Πέρασε ό καιρός όπου ή σάλπιγγα, ή σημαία, τό έμβατήριο συγκινοῦσαν, έφερναν ρίγη ένθουσιασμού και προετοίμαζαν τους νέους ανθρώπους προς τή θυσία.

- Ο στρατός που εκπροσωπεύ, υποτίθεται, αυτές τις ιδέες, έχει απομυθοποιηθεί από μόνος του μέσα στην κοινωνία. Δέν είναι πλέον οι ήρωες, που μέ μέτριο μισθό φύλαγαν τις έπαρχιακές φρουρές, έτοιμοι να όρμήσουν στο κάλεσμα τής πατρίδας. Καλές θέσεις, μισθοδοσία, προνόμια, βαθμοί, ταξείδια, αποστολές, δημιούργησαν, στην καλλίτερη περίπτωση, ένα τεχνοκρατικό σώμα. Δέν είναι πιά οι ένοπλοι καλόγηροι του 1912 ή ως ένα σημείο και του 1940 αν θέλεις. Δέν χρειάζεται καμμία ιδιαίτερη καθόβουλη προπαγάνδα. Η ίδια του ή δράση και ό όγκος των πλεονεκτημάτων που έχει αποκτήσει, έχουν χωρίσει τό σώμα των άξιωματικών από τό λαό. Το ιδανικό του δέν υπάρχει πλέον.

- Άλλά και γενικώτερα, ποιος πιστεύει σήμερα ότι ή άμυνα τής πατρίδας έξαρτάται από τή γενναιότητα των στρατιωτών και άξιωματικών της; Η περιπέτεια τής χούντας και ή παραλυσία στο κυπριακό είναι ακόμα πολύ ζωντανά. Η νεολαία δέν έπηρεάζεται πιά άπ'αυτήν τήν ιδεολογία. Μπορεί ό στρατιωτικός μηχανισμός να διαθέτει άπέραντα όπλα, μπορεί τό προσωπικό του να είναι πιο μορφωμένο, άλλ'έπίσης πολύ πιο άδιάφορο. Οι στρατιώτες που παρουσιάζονται έχουν άλλου είδους ευαισθησία πιά. Δέν τό πιστεύουν, τόσο που μερικοί φτάνουν μέχρι τήν αυτοκτονία. Μέ τέτοιους στρατιώτες δέν γίνεται πόλεμος.

Ξέρουν ότι κάθε σύγκρουση θα είναι καθορισμένη από τους μεγάλους για δικούς τους σκοπούς και όχι για τὰ συμφέροντα τῶν μικρῶν. Πόλεμοι τῆς μιᾶς-δυσ ἑβδομάδων και μετά χρόνια ἀνασυγκρότηση, ἀγορᾶς ὄπλων ἀπό τούς μεγάλους και ἀπογύμνωση και φτώχεια για τούς μικρούς.

"
" "

- Ἡ οἰκογένεια ἔχει μεταβληθεῖ. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει ἀνάγκη νά πολυ-
λογοῦμε. Μέ δυσ λόγια, πατριαρχική, αὐστηρή οἰκογένεια δέν ὑπάρχει
μέ μεροκάματο τοῦ πατέρα πού δέν φτάνει νά ζήσει ἡ οἰκογένεια, μέ
ἐργαζόμενη γυναίκα, μέ διαμέρισμα μικρό και περιορισμένο. Τὰ παι-
διά ἔχουν τό αἰσθημα τῆς ἰσότητος και παραέχουν τό συναίσθημα τῶν
ἀπαιτήσεων. Συμβιώσεις νέων ἀνδρῶν και γυναικῶν ὑπάρχουν τῶρα ἀπει-
ρες σέ οἰκογένειες, πού πρὶν 25 χρόνια θά ὀδηγοῦσαν στό ἔγκλημα
τιμῆς και τήν καταστροφή για μιὰ τέτοια "ἀνηθικότητα". Κι' αὐτή ἡ
γραμμὴ ἀμυνας τῆς παλιᾶς ἰδεολογίας ἔχει ἀνατραπεῖ, χωρὶς μάλιστα
νά ἀκουστεῖ κανένας θόρυβος.

- Τό συγκρότημα τῆς παλιᾶς, σκληρῆς, πατριαρχικῆς ἐλληνικῆς οἰκο-
γένειας εἶναι συντρίμια, χωρὶς νά πάθουν και τίποτε οἱ ἄνθρωποι.
Ἐντὶθετα, προσπαθοῦν νά ἀνασυγκροτήσουν τίς μικρές οἰκογενειακές
ὀμάδες μέ περισσότερη ἀγάπη και κατανόηση, ἀλλὰ σέ καμμιά περίπτωση
δέν αἰσθάνονται σάν βάσεις πού στηρίζουν ἕνα καθεστῶς, μιὰ κοινω-
νία.

- Στό κάτω-κάτω, τό σημερινό καθεστῶς φέρεται βάρβαρα πρὸς τήν οἰ-
κογένεια, τὴ μητέρα, τὴν ἑγγυο, τό μωρό. Ἄρκει νά δεῖ κανεὶς τί
ἰσχύει στήν ἀσφαλιστικὴ νομοθεσία.

"
" "

- "Ἄν θά μπορούσαμε νά προσθέσουμε ἀκόμα πολλά για τὴν κρίση τῶν
ἰδεολογικῶν βᾶθρων τοῦ σημερινοῦ καθεστῶτος, ἀκόμα περισσότερα θά
μπορούσαμε νά ποῦμε για τὴν ἀμφισβήτηση τῶν θεσμῶν του. Ποιὸς πι-
στεύει σήμερα στό κύρος τοῦ κράτους, τῶν κομμάτων, τῶν πανεπιστη-
μίων, τῆς κυβέρνησης, τῶν ὀργανισμῶν, τῶν τραπεζῶν και ὅ,τι ἄλλο
σκεφτεῖς; Τί ἔχει ἀπομείνει ἀπό τό σεβασμό πού ὑπῆρχε παλαιότερα
για πολλούς ἀπ' αὐτούς τούς θεσμούς; Ἀκόμα και οἱ πιδ θερμοὶ ὀπαδοὶ
τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος δέν ἀναλαμβάνουν νά ὑποστηρίξουν τό
ἠθικό τους κύρος. Στὴν καλλίτερη περίπτωση, ἂν δέν ἀποφεύγουν νά μι-
λήσουν, ἡ ἀπάντηση εἶναι: "Ναι, δικηο ἔχετε, ἀλλὰ στὰ ἀνατολιὰ
κράτη εἶναι χειρότερα".
./.

- Τελειώνοντας, προσθέτουμε ακόμα μία φορά, ότι η προϊούσα διάλυση απ' την όποια υποφέρουν αυτοί οι όγκώδεις, βαρείς γραφειοκρατικοί μηχανισμοί, δεν προέρχεται από τη δράση κάποιου αντίπαλου. Κανένας σοβαρός αντίπαλος δεν απέβησε πραγματικά τό καθεστώς τις τελευταίες δεκαετίες. Ο μηχανισμός διαλύεται από μόνος του, γιατί δεν έξυπηρετεί την κοινωνία των ανθρώπων. Το δυστύχημα είναι ότι, όσο πιο διαλυμένος, παράλυτος, άνικανος είναι, τόσο πιο βαρύνεται, πιο ακριβός πάνω στους έργαζόμενους. Καί για όσο καιρό αυτοί, δεν θα μπορούν να δώσουν μία λύση στο γενικό κοινωνικό πρόβλημα.-

Π Ε Φ Α Ν Η Σ

"
" "

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ

Φαίνεται ότι φτάσαμε πιά στην περίοδο του παράλογου. Μιλᾶμε για τη χώρα μας - άξιότιμο μέλος του "έλεύθερου κόσμου". Καί λέμε: Ποιος βρίσκεται στην έξουσία; Αυτοί που υποστηρίζουν τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής (ας έχουν καί σοσιαλιστικά όνόματα). Άλλά ποιος είναι υπεύθυνος για την κρίση; Μά ο καπιταλισμός. Καί όμως μᾶς έχει φτάσει στό σημεῖο να άπολογοῦμαστε γιατί ζητᾶμε αύξήσεις καί να άπαντᾶμε σαν να φταῖμε έμεῖς οι έργαζόμενοι για την κρίση. Ποιος σπαταλάει άμυαλα τους πόρους της φύσης; Ο καπιταλισμός. Κι' όμως μᾶς υποχρεώνει να του δώσουμε περισσότερα γιατί τάχα μόνο αυτός ξέρει άπό παραγωγή. Ποιος λερώνει τη φύση; Ο καπιταλισμός. Καί καλούμαστε να πληρώσουμε για την καθαριότητα του περιβάλλοντος. Ποιοί θα προμηθεύσουν τά μέσα; Μά φυσικά αυτοί που λερώνουν θα άναλάβουν αντί άδροτάτης άμοιβής. Ποιος δημιουργεί πληθωρισμό; Μά ο καπιταλισμός μέ την κακή του διοίκηση της οίκονομίας. Ποιος πρέπει να πληρώσει; Μά οι έργάτες, οι υπάλληλοι, οι συνταξιούχοι, μέ άνεργία, καθήλωση μισθών καί συντάξεων.

Μή μου πεῖτε ότι δεν είμαστε βλαμμένοι. "Έχουμε καί κάτι έξυπνες παροιμίες:

- "Καί κερατᾶς καί ζημιωμένος".

- "Ένεῖ που μᾶς χρωστάγανε μᾶς πήραν καί τ' άμπέλι".

"
" "

Ἡ Τηλεόραση

- Κάθε στιγμή που μία τηλεόραση είναι ανοιχτή, ή λειτουργία της καταγράφεται από είδικά μηχανήματα. "Οχι βέβαια της καθεμιάς συγκεκριμένης με τή διεύθυνσή της, αλλά σαν μονάδας.
- Είναι γνωστό π.χ. ότι ένα σήριαλ τὸ παρακολουθοῦν μισὸ ἑκατομύριο δέκτες. Ἡ μέτρηση γίνεται ἀπὸ τὴν ἠλεκτρικὴ ἔνταση, σέ πολύ λεπτές καὶ είδικές μηχανές. "Ἐτσι ἀκοῦμε ὅτι αὐτὴ ἡ ἔκπομπὴ ἔχει μεγάλη ἢ μικρὴ ἀκροαματικὴ ἰσχύος.
- Ἡ παρακολούθησὴ αὐτὴ γίνεται γιὰ πολλοὺς λόγους. Πρῶτα τεχνικούς, γιὰ τὸ ρεῦμα. "Ἄν ἀρχίσει ἕνα σήριαλ καὶ ξαφνικὰ μέσα στὰ ἑπόμενα πέντε λεπτά πρόκειται νὰ ἀνοίξουν 300.000 τηλεοράσεις, ἡ ΔΕΗ πρέπει νὰ ἔχει ὑπολογίσει αὐτὸ τὸ πρόσθετο φορτίο καὶ νὰ λάβει τὰ μέτρα τῆς.
- "Ἄλλος ἕνας λόγος εἶναι διαφημιστικός. Ἄπ' αὐτὴ τὴν ἀκροαματικὴ ἰσχύος καθορίζεται ἡ τιμὴ κάθε διαφήμισης, πόσο στοιχίζει τὸ κάθε δευτερόλεπτο παρουσίας. "Ἄν σέ λίγο πρόκειται νὰ ἀρχίσει μιὰ ἔκπομπὴ πὸ θὰ ἔχει μεγάλη ἀκροαματικὴ ἰσχύος, τότε οἱ διαφημίσεις πὸ προηγοῦνται γιὰ νὰ τὴς δεῖ ἕνα κοινὸ πὸ ἀναγκαστικὰ ἔχει ἀνοικτὸ τὸ δέκτη, εἶναι πανάκριβες. Ἐξαρτᾶται ἀκόμα ἀπὸ τὴν ὥρα ποιο κοινὸ βλέπει. "Ἐτσι μιὰ διαφήμιση γι' ἀπορρυπαντικὰ τὸ ἀπόγευμα δέν εἶναι τόσο ἀκριβὴ γιὰτὶ δέν τὴν παρακολουθοῦν τόσο πολλές νοικοκυρές. Ἄντίθετα, τὸ ἀπόγευμα εἶναι ἀκριβές οἱ διαφημίσεις γιὰ τὰ παιδιά (γιοφρέτες, σοκολάτες, καραμέλες κλπ.). Τὸ βράδυ πὸ παρακολουθοῦν οἱ νοικοκυρές ἕνα ἔργο, τότε ἀναγκαστικὰ τὴς ἀνοίγουν ἕνα τέταρτο πρὶν, ὅποτε βλέπουν σαπουνάδες, σερβιέτες κλπ. Ἐκεῖνες οἱ στιγμές εἶναι πολύ ἀκριβές.
- "Ὅμως ὑπάρχει καὶ ἕνας ἄλλος λόγος, πολιτικός. Μετριέται ἡ δημοτικὴ ἰσχύος τῶν πολιτικῶν, τῆς κυβέρνησης, ὅταν κάνουν δηλώσεις, ὅταν μεταδίδονται εἰδήσεις. Γιατὶ τότε ὑπάρχει ἡ πολιτικὴ προπαγάνδα. Ἐβρουν πάντα πόσοι παρακολουθοῦν καὶ μετράνε τὴ δημοτικὴ ἰσχύος.
- Δέν θὰ ἦταν, λοιπόν, ἕνα μάθημα, νὰ κλείνει κανεὶς τὴν τηλεόραση τὴν ὥρα τῶν εἰδήσεων; Νὰ τὴς ἀκοῦσεις στὸ λιγδὸλεπτο δελτὶο τοῦ δευτέρου προγράμματος π.χ. καθε ὥρα; Κι' ἔτσι νὰ δεῖξει κανεὶς ὅτι ἀποδοκιμάζει τὴν ψευδολογία καὶ τὴν προπαγάνδα; Μιὰ ἀπλή κίνηση, μιὰ βουβὴ ὀθόνη δείχνει στὴν κάθε φορὰ κυβέρνησὴ τὴν ἀποδιδασκαλία τοῦ λαοῦ. Εἶναι ἕνα ὄπλο. Γιατὶ νὰ μὴ τὸ χρησιμοποιήσουμε;

- Στις 25 του περασμένου Μάη, 20ή επέτειο του 'Οργανισμού 'Αφρικανικής 'Ενότητας, άρχισε τή λειτουργία του στο Ντακάρ τής Σενεγάλης τό PANA (Παναφρικανικό Πρακτορείο Ειδήσεων). Τό πρώτο TELEX πού μετέδωσε ήταν για τά άποτελέσματα μιās έρευνας μεταξύ τών νέων 'Αφρικάνων και ανέφερε: "Οί νέοι έπιβεβαιώνουν ότι ό 'Οργανισμός 'Αφρικανικής 'Ενότητας είναι τό άπαραίτητό όργανο τό όποίο έπιτρέπει στην ήπειρο νά ανεξαρτοποιεΐται και νά πραγματοποιεΐ τήν αφρικανική ένότητα πού πιστεύουν και συγχρόνως υποχρεώνει τά κράτη-μέλη σε μιá πιο ήθικη στάση στις σχέσεις τους".
- Τόν πρώτο καιρό τό πρακτορείο θά μεταδίδει περίπου 32.000 λέξεις τήν ήμέρα και θά ολοκληρώσει τήν άπόδοσή του μέχρι τέλος του 1983 όποτε θά γίνουν και τά έπίσημα έγκαίνιά του. Θα μεταδίδει ειδήσεις τών αφρικανικών κρατών μεταξύ τους και για όλοκληρο τόν κόσμο. Έπίσης θά μπορεΐ νά δώσει τεχνική βοήθεια σε αφρικανικά κράτη πού θέλουν νά ιδρύσουν δικά τους πρακτορεία ειδήσεων.
- 'Η δημιουργία του 'Αφρικανικού Πρακτορείου Ειδήσεων αποκτá μεγαλύτερη σημασία αν λάβουμε υπόψη μας, ότι για όλοκληρο τόν κόσμο λειτουργοΐν πέντε μεγάλα διεθνή πρακτορεία, πού έχουν τήν άποκλειστική σχεδόν μετάδοση τών ειδήσεων: Ένα γαλλικό, τό AGENCE FRANCE PRESSE στο Παρίσι, ένα άγγλικό, τό REUTERS (Ράϋτερ) στο Λονδίνο, δύο άμερικάνικα, τό ASSOCIATED PRESS ('Ενωμένος Τύπος) και τό UNITED PRESS INTERNATIONAL (Διεθνής Ένωμένος Τύπος) στη Νέα Υόρκη και ένα σοβιετικό, τό TASS στη Μόσχα.
- "Έγινε μιá προσπάθεια από τό Κίνημα τών 'Αδεσμεΐτων Χωρών και δημιουργήθηκε στο Βελιγράδι ένα Διεθνές Πρακτορείο 'Ανταλλαγής Ειδήσεων, τό POOL. Άρχισε τή λειτουργία του τό 1975 με 12 πρακτορεία ειδήσεων, πού τά έπόμενα χρόνια έφτασαν πάνω από 40. Όμως ή προσπάθεια δέν πρόκοψε πολύ και δέν μόρεσε νά ολοκληρώσει πραγματικά τό δικό του δίκτυο ειδήσεων. Έτσι τά πέντε πρακτορεία τών μεγάλων δυνάμεων εξακολουθοΐν νά κρατάνε τήν άποκλειστικότητα τών ειδήσεων. Και ή πιο αντικειμενική και φιλελεύθερη έφημερίδα, ραδιόφωνο, τηλεόραση δέν μποροΐν νά ξεφύγουν άπ'αυτή τήν κυριαρχία.
- 'Η παγκόσμια έλευθερία πληροφορησης, πού τόσο έχει διατυμπανιστεί σαν μιá αρχή τής Δημοκρατίας, είναι έτσι περιορισμένη σε ό,τι αϋτά τά πρακτορεία θέλουν νά μεταδώσουν ή νά μή μεταδώσουν.-

- Μέ τó νόμο "περί όριζοντίου ίδιοκτησίας" καθορίστηκαν πριν από πολλά χρόνια οί όροι για τήν απόκτηση διαμερισμάτων στις πολυκατοικίες, που άρχισαν άρκετά χρόνια πριν από τόν πόλεμο νά χτιζονται στην Αθήνα πρώτα και σ' άλλες πόλεις τής Ελλάδας άργότερα.

- Σύμφωνα μέ τó νόμο, κάθε πολυκατοικία πρέπει νά έχει ένα κανονισμό, που θά έπρεπε νά δίνεται μαζί μέ τó συμβόλαιο αγοράς, έτσι που κάθε ιδιοκτήτης διαμερίσματος νά γνωρίζει τις ύποχρεώσεις και τά δικαιώματά του.

- Όμως, ούτε οί συμβολαιογράφοι, ούτε οί δικηγόροι τών αγοραστών παίρνουν τόν κόπο νά παραδώσουν αυτόν τόν κανονισμό, πολύ περισσότερο ó ιδιοκτήτης-πωλητής, που βιάζεται νά πουλήσει και δέ θέλει νά σκαλώσει σέ καμμιά λεπτομέρεια. "Άλλωστε δέν έχει ρητή ύποχρέωση νά τόν παραδώσει. Ο αγοραστής πάλι, τις περισσότερες φορές άγνοεí ότι ύπάρχει τέτοιο έγγραφο και πολύ περισσότερο άγνοεí τή σπουδαιότητά του. Τó μεγαλύτερο μέρος αγοραστών διαμερισμάτων βαδίζουν στά τυφλά σέ ό,τι άφορά τή διοίκηση του κτίσματος, που άνήκει και ή ιδιοκτησία τους. Όταν τó καταλάβουν άπ' τή σκληρή πρακτική, τότε είναι άργά.

- Κανονικά ή συνέλευση τών ιδιοκτητών πρέπει νά τακτοποιεí τις ύποθέσεις τής πολυκατοικίας. Στή συνέλευση πρέπει νά συμμετέχουν μόνο οί ιδιοκτήτες. Οί ένοικιαστές άποκλείονται. Μόνο τά τελευταία χρόνια άρκετές πολυκατοικίες έπιτρέπουν στους ένοικιαστές νά συμμετέχουν μέ συμβουλευτική ψήφο.

- Όμως τόν καιρό που χτιζόταν ή Αθήνα και άρχισαν νά αγοράζονται κατά χιλιάδες τά διαμερίσματα, ή πόλη ήταν μικρότερη, μέ καλλίτερη κυκλοφορία κι έτσι μπορούσες νά πηγαίνεις στή δουλειά σου πιδ εθκόλα όπου κι αν κατοικούσες. Τó όνειρο του κάθε Έλληνα έργάτη, υπάλληλου, μικροαστού για τήν απόκτηση στέγης, μπορούσε νά πραγματοποιηθεí. Όμως ή πόλη μεγάλωσε, οί δουλειές μακρυναν, οί οίκογένειες μεγάλωσαν, οί ιδιοκτήτες πολλών διαμερισμάτων μετακόμισαν σέ άλλη γειτονιά και νοίκιασαν τά δικά τους. Και τώρα μένουν χιλιάδες πολυκατοικίες όπου κατοικοϋν μόνο 2-3 από τους ιδιοκτήτες και προσπαθοϋν νά τά φέρουν βόλτα μέ τή διαχείριση. Οί ιδιοκτήτες, που έχουν άπομακρυνθεí, ένδιαφέρονται βασικά μόνο για τó πώς θά πάρουν τά νοίκια τους. Δέν πηγαίνουν στις συνελεύσεις και προπαντός δέν θέλουν νά συμμετέχουν σέ έξοδα για τή συντήρηση τής πολυκατοικίας.

- "Αν τύχει μάλιστα και μένουν διαμερίσματα ξενοικιαστα, τότε πρέπει οι ιδιοκτήτες να πληρώσουν ένα μέρος των κοινοχρήστων. Τότε γίνεται χαμός. Πολλοί δέν εμφανίζονται καθόλου. Αναγκαστικά τά φορτώνονται οι υπόλοιποι και οι ένοικιαστές. Αυτό επιταχύνει τό άδειασμα. Σε μερικές μάλιστα γειτονιές, που έχουν μεγάλη κυκλοφορία, καυσαέρια, μόλυνση, ή εκκένωση των πολυκατοικιών παίρνει χαρακτήρα φυγής. Μερικές γειτονιές της Αθήνας, που κάποτε πληρώθηκαν πανάκριβα, έξαθλιώνονται, οι πολυκατοικίες άδειάζουν, έρειπώνονται. Οι τιμές τους πέφτουν. Τά μαγαζιά της γειτονιάς φτωχαίνουν, συντηρούνται με τό ζόρι. Προς τό παρόν κρατιούνται άκόμα κάτι προσχήματα, αλλά είναι σίγουρο ότι μερικές γειτονιές της Αθήνας άρχισαν να μετατρέπονται σε σλάμ, έξαθλιωμένα συγκροτήματα, όπως βλέπουμε στον κινηματογράφο, για μερικές γειτονιές της Νέας Υόρκης, του Σικάγου, του Λονδίνου. Κανένας δέ συζητάει τό πρόβλημα σοβαρά.-

"

" "

- Παρόμοια, αν όχι χειρότερη, παρουσιάζεται ή κατάσταση στις κεντρικές πολυκατοικίες-γραφεΐα. Λόγω της έγκατάλειψης του κέντρου από πολλές εταιρίες, αναρτίθητα γραφεΐα παραμένουν άνοίκιαστα. Σε πολλές περιπτώσεις μερικές πολυκατοικίες άρχίζουν να εμφανίζουν μία καταθλιπτική άτμόσφαιρα έρημιάς και έγκατάλειψης. Η πρόσοψη βρωμισμένη, τά τζάμια άπλυτα, άκόμα και στά νοικιασμένα, οι σκάλες λιγδιασμένες, οι τοίχοι άβάφοι και τό χειρότερο οι κοινοχρήστες τουαλέτες σε άθλια κατάσταση. Βέβαια ποτέ δέν ήταν άριστη ή διαχείριση των πολυκατοικιών-γραφείων, αλλά τώρα παράγινε.-

"

" "

- 'Υπάρχει άραγε λύση στο ζήτημα αυτό; Δύσκολα να πει κανένας. Καλλίτερη διαχείριση θα μπορούσε να γίνει, αλλά πολλά πράγματα όχι. Ριζικές καθαριότητες, έπισκευές, ανανέωση, υδραυλικά, προσόψεις, θα ανέβαζαν τά ένοίκια, με αποτέλεσμα να έγκαταλειφθούν άκόμα περισσότερα γραφεΐα. Ίσως μόνη λύση θα ήταν τό σταδιακό γιρέμισμα. Με κάποιο είδικο ταμείο, με κάποιο λαχείτο, με κάποιο φόρο σε πολυτελείς περιοχές κτισίματος, από τις άγονες δαπάνες του προϋπολογισμού, από την υπεραξία σε περιοχές που ώφελούνται,

νά εξαγοραζόντουσαν κτίρια σέ τιμές βέβαια χαμηλές, άφού έτσι κι' άλλοιώς είναι άδεια και άσυμφορα, και νά γυρεμιζόντουσαν.

- "Έτσι θ'άνοιγε και ή 'Αθήνα, θά κυκλοφορούσε άέρας, θά γινόντουσαν πράσινοι χώροι. Γιατί προπαντός τό κέντρο τής 'Αθήνας δέν χρειάζεται πιά καινούργια χτισίματα, αλλά γυρεμισματα.-

ΚΑΠΟΙΑ ΑΝΑΜΝΗΣΗ

θυμάμαι πρύν είκοσι πέντε περίπου χρόνια πήγαινα σέ ένα από τά πρώτα ανώτερα τουριστικά σχολεία. Ένα από τά μαθήματα ήταν ή διαφήμιση, γενικά τό "μάρκετινγκ", τό πούλημα, τό πλασάρισμα του τουρισμού. Καθηγήτη είχαμε ένα νέο τότε άνθρωπο, πού είχε σπουδάσει στό έξωτερικό, νομίζω στίς ΗΠΑ αυτές τίς γνώσεις, πού ήταν άγνωστες μέχρι τότε στήν 'Ελλάδα.

Μεταξύ τών άλλων μ'ας έλεγε ότι ένας καλός πωλητής για νά πλασάρει αυτό πού θέλει πρέπει νά είναι σέ θέση νά πείσει τόν πελάτη ότι ακόμα και μία ιδιότητα του έμπορεύματος πού φαίνεται μειονεκτική, είναι εύνοϊκή.

π.χ. Προτείνεις ένα αυτοκίνητο και ό υποψήφιος πελάτης παραπονιέται ότι ή πόρτα χτυπάει πολύ δυνατά όταν τήν κλείνεις. "Μά αγαπητέ μου, αυτό έγινε έπίτηδες από τόν κατασκευαστή για νά σ'ας προειδοποιεί ότι πραγματικά έκλεισε. Φανταστείτε νά ξεκινάγατε και νά άνοιγε ή πόρτα, τί άσχημο θά ήταν." Έγινε έπίτηδες για τόν σύγχρονο πολυαπασχολημένο άνθρωπο πού έχει τόσες σκοτούρες και γίνεται άφηρημένος".

"Ας πάρουμε τώρα τήν αντίθετη περίπτωση σέ άλλο άμάξι. 'Ο πελάτης διαμαρτύρεται γιατί ή πόρτα δέ χτυπάει καθόλου. Τότε ό πωλητής του λέει: "Μά αγαπητέ μου αυτό έγινε έπίτηδες από τόν κατασκευαστή για νά προφυλάξει τά νεύρα σας. Φανταστείτε στή σημερινή έποχή μέ τόν σύγχρονο πολυαπασχολημένο άνθρωπο πού έχει τόσες σκοτούρες, κάθε φορά πού έκλεινε τίς πόρτες νά άκουγε ένα μπάμ. Φοβερό στό ταλαιπωρημένο μυαλό του ανθρώπου".

Αυτή τήν ιστορία μου θυμίσε ή συμφωνία τών αμερικανικών βάσεων και ή παρουσίασή της. Δέν ξέρω αν είναι καλή ή κακή. Δέν ξέρω τί γράφει, αλλά από μάρκετινγκ πρώτης τάξεως: "Οί βάσεις απομακρύνονται σέ πέντε χρόνια". 'Η συμφωνία για τή παραμονή άλλα πέντε χρόνια έγινε συμφωνία απομάκρυνσης σέ πέντε χρόνια. "Ο, τι θέλεις άκούς. Όσο για τήν ούσια: άλλο πράγμα. Λίγο αλήθεια βρέ παιδιά. Τόσο άκριβή και σπάνια έγινε;

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ

Ἡ ἄρχουσα τάξη τῆς χώρας μας, ξεφεύγοντας ἀπὸ τοῦ χάρου τὰ δόντια στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1940, μπόρεσε νὰ σταθεροποιηθεῖ πολιτικά καὶ νὰ θέσει τὶς βάσεις ἀπὸ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '50 γιὰ μιὰ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, ποὺ παρά τὸν ἀνισόρροπο καὶ ἀναρχοῦμενο χαρακτήρα τῆς, ἔδωσε σημαντικούς καρπούς.

Πειστικὴ ἀπόδειξη αὐτοῦ τοῦ ἰσχυρισμοῦ εἶναι ὁ μέσος ρυθμὸς ἀνάπτυξης ποὺ ἀπὸ τὸ 1950 μέχρι τὸ 1967 φτάνει τὸ 6%, τῆ στιγμῆ ποὺ σ' ἄλλες χώρες πολὺ πλεονεκτήματα ἀπὸ τὴ χώρα μας, ὁ ἀντίστοιχος ρυθμὸς μόλις ἔφτανε κατὰ τὸ ἴδιο χρονικὸ διάστημα στὸ 3%. Στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '50 γίνονται σημαντικὲς ἐπενδύσεις, ποὺ θ' ἀποτελέσουν τὴ ραχοκοκαλιά τῆς μεγάλης ἀνάπτυξης ἀπὸ τὸ 1963 καὶ μετὰ. Τότε εἶναι ποὺ ἀνοίγονται νέοι δρόμοι, δημιουργεῖται ἡ ΔΕΗ, ὑψώνονται νὰ πρῶτα ὑδροηλεκτρικὰ φράγματα. Τότε δημιουργεῖται ἡ ὑλικοτεχνικὴ ὑποδομὴ, ποὺ θ' ἀποτελέσει καὶ τὸ δελεαστικὸ πόλο ἔλξης γιὰ τὸ κοσμοπολίτικο ἑλληνικὸ καὶ ξένο κεφάλαιο γιὰ σοβαρὲς ἐπενδύσεις στὸν ἑλληνικὸν χῶρον. Παράλληλα μὲ τὴν ἀναδιάρθρωση τῶν καλλιεργειῶν, ποὺ θ' ἀκάνει ἐξαγωγίμιμα τὰ ἀγροτικά μας προϊόντα καὶ θ' ἀδημιουργήσῃ μιὰ σοβαρὰ ὑπολογιζόμενη ντόπια ἀγορά. Οἱ Ἕλληνες κεφαλαιοκράτες, κάνοντας τοποθετήσεις πάγιου κεφαλαίου, χάνουν τὰ μέχρι τότε κυρίαρχα ἐμπορικὰ χαρακτηριστικά τους. Ὁ ἔμπορος-ἐφοπλιστὴς γίνεται βιομήχανος καὶ τὸ βιομηχανικὸ κεφάλαιο συμπλέκεται μὲ τὸ πιστωτικὸ-τραπεζικὸ. Ἡ Ἑλλάδα κρατᾷ πλεονεκτήματα στὸ στάδιο τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ μιὰ ἀξιόλογη θέση. Ἐκμεταλλεῦμενη τῆς θέσης τῆς σὴ σταυροδρόμι τριῶν ἡπείρων καὶ τὰ φτηνὰ μεροκάματα ἑνὸς νεαροῦ καὶ γι' αὐτὸ ἀπειροῦ καὶ ἀνοργάνωτου προλεταριάτου, καταφέρνει νὰ διεισδύσῃ στὴ Β. Ἀφρική καὶ στὴ Μέση Ἀνατολή, ἐνῶ τὰ ἀγροτικά της προϊόντα ἀπλώνουν τὶς ἀγορὲς τους σὲ Δύση καὶ Ἀνατολή. Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ ποὺ ἔχει ἐξασφαλίσῃ μέσα στὸ στάδιο τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, προβάλλει πλεονεκτήματα μὲ ὄλοένα καὶ μεγαλύτερο θάρρος τὶς δικῆς τῆς ἀπαιτήσεις. Οἱ σωτήριοι δεσμοὶ τῆς μὲ τὴν ἀμερικανικὴ στρατιωτικὴ ἰσχύ στὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ '50, κατάντησαν πρὸς τὸ τέλος τῆς ἴδιας αὐτῆς δεκαετίας δεσμά, ἀφοῦ μπαίναν ἐμπόδιο στὴν ἀνάπτυξη σχέσεων μὲ τὶς χώρες τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τὸν ἀρα-

βικόν κόσμο. Τα πολιτικά συμφέροντα των ΕΠΑ έρχονταν σε σύγκρουση με τα οικονομικά συμφέροντα της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας, που είχε πάψει να είναι έμπορομεσίτης του ξένου κεφαλαίου και είχε γίνει πιά εξαγωγέας. Όχι μόνο προϊόντων κατεργασμένων και μή, αλλά άκμα και κεφαλαίων.

Δειλή έκφραση της αντίθεσης αυτής ήταν η έκθρόνιση της Δεξιᾶς τό 1963 και η ανάθεση της διακυβέρνησης της χώρας στην Ένωση Κέντρου, που είχε διακηρύξει άπερίφραστα τη στήριξη της πολιτικής της σε άποικειστικά ελληνικά συμφέροντα και όχι σε εκείνα του λεγόμενου "συμμαχικού παράγοντα".

Η αντίσταση των Αμερικάνων, που διατηρούσαν ίσχυρές έπιρροές μέσα στο παλάτι και στο στρατό, έδηλώθηκε με την έκπαραθύρωση του Γ. Παπανδρέου τό 1965 και τελικά με την έφτάχρονη δικτατορία στά 1967.

Όμως οί Αμερικάνοι πάτρωνες και οί ντόπιοι λακέδες τους Παπαδόπουλος και Σίλα λογάριαζαν χωρίς τόν ξενοδόχο. Οί οικονομικές διεργασίες και άνακατατάξεις, που μεσολάβησαν, δέν επέτρεπαν μεγάλη περιθώρια δράσης σε βάρος των νέων προσανατολισμών της άρχουσας τάξης. Μπροστά στις πιέσεις αυτές άναγκάστηκε να υποχωρήσει σε πολλά ζητήματα άκμα και ή ίδια ή Χούντα.

Έτσι δέν είναι περιεργο, που τό άνδρείκελο των Αμερικάνων άρνήθηκε στους πάτρωνές του τη χρησιμοποίηση του ελληνικού έναέριου χώρου για έπιθετικές ενέργειες σε βάρος του άραβικού κόσμου, ένώ την ίδια έποχή μπήκαν οί βάσεις για την ίμπεριαλιστική έξόρμηση των ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών στο χώρο της Βόρειας Αφρικής και της Μέσης Ανατολής.

Οί διάφορες μερίδες της άρχουσας τάξης, άλλη περισσότερο κι άλλη λιγώτερο, έρχονταν από την ίδια την πορεία διαμόρφωσης των οικονομικών συνθηκών σε αντίθεση με τό άμερικάνικο κεφάλαιο και ή αντίθεση αυτή μεταφερότανε πολλές φορές και σε πολιτικό έπίπεδο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οί σχέσεις της Χούντας με τό έφοπλιστικό κεφάλαιο, που θεωρήθηκαν σαν οί πιο θερμές, άπ'όσες κατόρθωσε να συνάψει ή Χούντα με όποιαδήποτε άλλη μερίδα της άρχουσας τάξης στο χρονικό διάστημα της έφταετίας, γι' αυτό άς σταθοϋμε λίγο περισσότερο στο σημείο αυτό άνοίγοντας μιά μικρή παρένθεση στο κύριο θέμα μας.

Τό έφοπλιστικό κεφάλαιο άποτελεϊ τήν πιο ίσχυρή και μέ διεθνή προβολή μερίδα τής άρχουσας τάξης στη χώρα μας. Γι' αυτό ή Χούντα, έχοντας μοναδικό στήριγμά της τό στρατό και θέλοντας νά διευρύνει τή άνύπαρκτη άλλωστε κοινωνική της βάση, σκέφτηκε νά τό κολακεύσει, χορηγώντας του προνόμια και φοροαπαλλαγές. Όμως και στο σημείο αυτό ο άμερικανόδουλος προσανατολισμός τής Χούντας δέν μπορούσε νά συμβιβαστεί μέ τή χωρίς προκαταλήψεις οίκονομική πολιτική τών μεγιστάνων αυτών του πλούτου. "Ήδη οι δεσμοί τους μέ τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες είναι γνωστόι. Από τήν άλλη μεριά ή συμμετοχή τους στο θαλάσσιο έμπόριο μέ τις δυτικοευρωπαϊκές, αλλά άκόμα και μέ τις χώρες του ύπαρικού σοσιαλισμού, ολοένα και περισσότερο αύξάνει, τή στιγμή πού οι άντιθέσεις τους μέ τήν πολιτική τής Άμερικής στον τομέα του διαμετακομιστικού έμπορίου δέν μπορούν νά παραμεριστούν, ένω από τή στιγμή πού αποκτούν πάγιες έγνα-ταστάσεις στη χώρα μας (διύλιστήρια κλπ.), οι άντιθέσεις τους αυτές παίρνουν άπέναντι στις μεγάλες άμερικάνικες πετρελαιοταιρίες καθαρά άνταγωνιστικό χαρακτήρα και τους προσανατολίζουν στην ανάπτυξη μεγαλύτερων δεσμών μέ τό δυτικοευρωπαϊκό κεφάλαιο, μέ αποτέλεσμα νά σκέφτονται ότι μία πολιτική όμαλοποίηση, πού θά ξεπάγωνε τις σχέσεις μέ τή Δυτική Εύρώπη, θά τους ήταν ιδιαίτερα επιθυμητή.

Κλείνουμε τήν παρένθεση αυτή, συμπεραίνοντας ότι κάπως έτσι ναυαγοϋσε ή προσπάθεια έξεύρεσης κοινωνικών έρεισμάτων, αλλά και οι πιέσεις δυνάμεων από κάθε πλευρά, πράγμα πού δημιουργοϋσε άντιθέσεις άκόμα και μέσα στους κόλπους τής ίδιας τής Χούντας. Μέσα άπ' αυτές τις συνθήκες ή προσπάθεια τών Άμερικάνων νά διατηρήσουν κάτω από τήν πολιτική τους έπικυριαρχία τή χώρα μας δέν μπορούσε νά άποδώσει άλλο. "Άλλωστε τόσο ο διεθνής συσχετισμός τών δυνάμεων, πού μετά τήν ήττα τους στο Βιετνάμ, έκλεινε καθαρά σέ βάρος τους, όσο και ή απομόνωση τής Χούντας, πού στηριζόταν μόνο σέ μία ομάδα αξιωματιών του στρατού και πού έμπαινε έμπόδιο στον εύρωπαϊκό προσανατολισμό τής έλληνικής άρχουσας τάξης, αποτέλεσαν τή χαριστική βολή και γκρέμισαν τά τελευταία έρεισματα τής άμερικάνικης πολιτικής έπικυριαρχίας πάνω στην Ελλάδα.

Μέ τήν πτώση τής Χούντας τά έμπόδια έπεσαν.

Μονομιās ξεπάγωσε ή συμφωνία σύνδεσης μέ τις χώρες τής ΕΟΚ και άρχισαν οι συζητήσεις για τήν ένταξη τής χώρας στη χορεία τών εύρω-

παϊκῶν καπιταλιστικῶν μητροπόλεων. Ὁ δρόμος πρὸς τὸν ἀραβικὸ κόσμον ἀνοιξε. Οἱ σχέσεις μὲ τὶς χῶρες τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ πύκνωσαν. Οἱ προοπτικὲς γιὰ τὴν ἄρχουσα τάξη ξανοίγονταν εὐοίωνες. Οἱ ἀδυναμίες τῆς ἐργατικῆς τάξης ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία στὸν ταξικὸ ἀντίπαλο νὰ πετύχει μιὰν ὁμαλὴ μεταπολίτευση, ποῦ τοῦ ἐπέτρεφε νὰ οἰκοδομήσει ἓνα ἑξευρωπαϊσμένο κοινοβουλευτικὸ πολίτευμα προεδρευομένης Δημοκρατίας καὶ νὰ ἐπιδοθεῖ στὴν ἀπρόσκοπτη ἐδραίωση τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, πραγματοποιώντας τὴ διευρυνόμενη ἀναπαραγωγή του ὄχι μόνο σὲ βάρος τῶν ντόπιων παραγωγικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ μὲ καθαρὰ ἱμπεριαλιστικὲς μεθόδους σὲ βάρος ἄλλων λαῶν.

Γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἄρχουσα τάξη τὰ πρῶτα χρόνια μετὰ τὴ μεταπολίτευση φαίνονται νὰ πηγαίνουν καλὰ "στὸν καλλίτερο δυνατὸ κόσμο". Παρὰ τὴ διεθνή ὑφεση, ἡ χώρα μας, μαζί μὲ μερικὲς ἀκόμα χῶρες, ὅπως ἡ Νότια Κορέα, ἡ Σιγκαπούρη, ἡ Βραζιλία κλπ., ἐξακολούθησαν ν' ἀναπτύσσονται τὴ στιγμή ποῦ στὶς ἀνεπτυγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες τὸ ποσοστὸ ἀνάπτυξης ἦταν περίπου μηδενικὸ. Εἶναι τόσο χαρακτηριστικὲς οἱ ἐξαιρέσεις αὐτές καὶ τόσο ἐντυπωσιακὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν τους, ποῦ μερικοὶ οἰκονομολόγοι θὰ μιλήσουν γιὰ τὸ φαινόμενο "Νέων Ἰαπωνιῶν".

Καιρὸς ὅμως εἶναι νὰ δοῦμε πῶς ἀντιμετωπίζουν αὐτὴ τὴν κατάσταση οἱ ἐργαζόμενοι καὶ τὰ ἄλλα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Εἶναι γεγονός ὅτι βασικὸ ρόλο στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, ποῦ σημειώθηκε τὴν τελευταία δεκαπενταετία στὴ χώρα μας, ἦταν τὰ χαμηλὰ μεροκάματα.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ ὑπηρεσίες καὶ τὰ προϊόντα εἶχαν μικρὸ κόστος καὶ ἔτσι ἦταν ἱκανὰ νὰ ἀνταγωνιστοῦν τὰ ξένα. Ἡ συγκράτηση τοῦ μεροκάματος ἐπιτεύχθηκε τὸν καιρὸ τῆς Χούντας μὲ τὴ διάλυση τῶν συνδικάτων, τὴν ἀπαγόρευση τῶν διεκδικήσεων τῶν ἐργαζομένων καὶ τὴν εἰσαγωγή ἐργατικῶν χερῶν, ἐνῶ μετὰ τὴ μεταπολίτευση αὐτὸ ἐπιτεύχθηκε μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς "λιτότητας", τὴν πολυδιάσταση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ τὸ ἀσυντόνιστο καὶ σωματικὸ χαρακτηριστὴρ τῶν ἀγώνων του.

Παράλληλα ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια σημειώθηκε ἓνα ἔντονο σφυροκόπημα τῶν μικρομεσαίων, καθὼς ἡ συγκέντρωση καὶ ἡ συγκεντροποίη-

ση του κεφαλαίου προχωρούσε και η Ελλάδα σπρωχνόταν από την άδηριτη νομοτέλεια του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής προς την αναπόφευγη μονοπωλιακή του φάση. Το σφυροκόπημα αυτό επιτάχθηκε φυσικά με την είσοδο στην Κοινή Αγορά. Η ανάγκη επιβίωσης του ελληνικού κεφαλαίου μέσα στα πλαίσια της ΕΟΚ επέβαλαν έξοικονόμηση πόρων, νέες θυσίες των κατώτερων οικονομικά στρωμάτων, ανεργία και πληθωρισμό, "ορθολογικοποίηση" μ' άλλα λόγια του καπιταλιστικού μοντέλου ανάπτυξης.

Κάποιοι από έπιπολαιότητα συνηθίζουν να αποδίδουν αυτά τα δυσμενή για τους εργαζόμενους αποτελέσματα στην οικονομική κρίση του συστήματος έθνικά και διεθνικά. Όμως αυτό δεν είναι σωστό. Τα χαρακτηριστικά αυτά συνόδευαν και συνοδεύουν πάντα ένα καπιταλισμό που ξεϊ και βασιλεύει. Και τουλάχιστο μέχρι σήμερα ο καπιταλισμός στη χώρα μας δεν έχει υποστεί περισσότερα στραπάτσα από άλλου, ίσως-ίσως μάλιστα να έχει υποστεί τα λιγώτερα. Η οικονομική κρίση του καπιταλισμού, μερική έκφραση της γενικής του κρίσης, δεν έμποδίζει, κι είναι λάθος να πιστεύουμε το αντίθετο, τη συγκυριακή οικονομική ανάλαμπη κάποιων χωρών. Ο ίδιος ο Λένιν, στο γνωστό έργο του "Ιμπεριαλισμός, ανώτατο στάδιο του καπιταλισμού", γράφει:

"Θά ήταν λάθος να νομίζει κανείς ότι αυτή η τάση προς το σάπισμα αποκλείει τη γρήγορη ανάπτυξη του καπιταλισμού. Όχι, διάφοροι κλάδοι της βιομηχανίας, διάφορα στρώματα της αστικής τάξης, διάφορες χώρες έκδηλώνουν στην έποχή του Ιμπεριαλισμού με μεγαλύτερη ή μικρότερη δύναμη πότε τη μία και πότε την άλλη απ' αυτές τις τάσεις. Σάν σύνολο ο καπιταλισμός αναπτύσσεται ασύγκριτα πιο γρήγορα από προηγούμενα...". (Έκδόσεις "Σύγχρονη Έποχή" 1975, σελ.122).

Αλλά οι ανάλαμπές αυτές σε μία συγκεκριμένη χώρα δε σώζουν τους εργαζόμενους από το φάσμα της ανεργίας, από τον παραλογισμό μιας αναρχούμενης ανάπτυξης, από την πτώση της ποιότητας στη ζωή τους. Τα φαινόμενα αυτά είναι σύμφωνα με τον καπιταλισμό, είτε αυτός αναπτύσσεται, είτε βρίσκεται σε κρίση. Οι μικροαστοί λογουχάρη δε μπορούν να σωθούν με την απρόσκοπτη λειτουργία του

καπιταλισμού. "Ισα-Ίσα τότε είναι, πού ή σύνθλιψη τους είναι βέβαιη. 'Ορθολογικοποίηση του καπιταλισμού σημαίνει αύξηση του παραλογισμού σέ επίπεδο κοινωνίας, άφου συνεπάγεται αύξηση της παραγωγικότητας στη βάση της έντατικοποίησης της δουλειάς, μείωση του αριθμού των εργαζομένων, αύξηση των παρασιτικών στρωμάτων, πολιτιστική έξαθλίωση.

Είναι γεγονός άναμφισβήτητο ότι στη διάρκεια της τελευταίας δεκαπενταετίας τό μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα του Έλληνα πλησίασε τό αντίστοιχο εισόδημα του Ευρωπαίου της ΕΟΚ και αυτό τό τελευταίο πλησίασε τό αντίστοιχο των ΗΠΑ. Χαράς εύαγγέλια! Τώρα έχουμε όλοι αυτοκίνητα για νά πηγαίνουμε στη δουλειά μας στον ίδιο χρόνο πού θα κάναμε αν πηγαίναμε μέ τά πόδια. Στην 'Αμερική οι άνεργοι ζούν μέ επίδοματα. Αυτό τους κάνει νά αισθάνονται άχρηστοι και παράσιτα. Για παρηγοριά όμως τό σύστημα τους έξασφαλίζει τή δυνατότητα νά έχουν δικό τους αυτοκίνητο. Αύτες είναι μερικές χαρακτηριστικές ένδείξεις σχετικά μέ τό δήθεν όρθολογικό υπόβαθρο του καπιταλιστικού συστήματος.

"Ας ξαναγυρίσουμε όμως στό θέμα μας: Είπαμε ότι τό μερίδιο της Ελλάδας στό διεθνές καπιταλιστικό τσιμπούσι μεγάλωσε τά δεκαπέντε τελευταία χρόνια. Μεγάλωσε όμως έπωφελούμενο της σχετικής αδυναμίας των άλλων συνεταίρων, πού πλήττονταν και έξακολουθούν νά πλήττονται από χρόνια ύφεση. Τά περιθώρια της αύξησης αυτής δέν είναι βέβαια άπεριόριστα. 'Ο ανταγωνισμός σέ μία αγορά πού διαρκώς συρρικνώνεται θα γίνεται όλοένα και πιο σκληρός. "Ήδη, έδω και τρία χρόνια άρχισε νά παρουσιάζεται και στη χώρα μας τό φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού και ή άνεργία άρχισε νά παίρνει άπειλητικές διαστάσεις. Τό όραμα της "Νέας 'Ιαπωνίας" φαίνεται νά χλωμιάζει.

"Εκφραση των άνησυχιών αυτών του έλληνικού λαού είναι και ή πολιτική αλλαγή στη διακυβέρνηση της χώρας μέ τίς εύλογές της 18ης 'Οκτώβρη. "Όμως τό έρώτημα πού μπαίνει είναι άμύληκτο: Μπορεί νά κάνουμε στροφή, άποφεύγοντας όλες αυτές τίς τρομαχτικές συνέπειες του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής, μένοντας όμως στην ίδια βασικά κατεύθυνση; Μπορούμε νά ξεφύγουμε από τήν άνεργία, τόν πληθωρισμό, τήν άναρχούμενη παραγωγή, τήν πτώση της ποιότητας της ζωής μας μέ μία καλλίτερη διαχείριση του δοσμένου συστή-

ματος; 'Απ' όσα είπώθησαν παραπάνω, αυτό δέν είναι δυνατό. 'Αλλά και ή πεύρα από τήν ανάληψη από τό ΠΑΣΟΚ τών κυβερνητικών εύθυνών, μάς κάνει νά άπαντήσουμε άρνητικά. Τή γιορταστική άτμόσφαιρα τών πρώτων ήμερών μετά τίσ έκλογές διαδέχτηκε ή παγερή σιωπή του σήμερα και ή όδυνηρή άγωνία του αύριο. 'Από τή μία οί έπιλογές τής άρχουσας τάξης άποδειχνονται ότι χτίστησαν πάνω στην άμμο και από τήν άλλη τό ΠΑΣΟΚ άποδειχνεται καιός διεκπεραιωτής τών άποτυχημένων, αυτών έπιλογών και δέν θά μπορούσε νά συμβεί διαφορετικά. Για νά γίνουμε πιο σαφείς θά σταθούμε στα παρακάτω σημεία:

1. Οί εργάτες και οί άλλοι εργαζόμενοι δέν νοιάζονται για τήν έθνικότητα του κεφαλαίου, που τους έκμεταλλεύεται. "Αν αυτό είναι άμερικάνικο ή εύρωπαϊκό ή άκόςμα και έλληνικό, δέν έχει και τόση σημασία. Οί εργάτες και οί άλλοι εργαζόμενοι παλεύουν ένωμένοι για τήν άνατροπή του συστήματος τής μισθωτής δουλειας γενικά, τόσο μέσα στη δική τους χώρα, όσο και παγκόσμια.

2. 'Η άντιμετώπιση τών συνεπειών από τήν έξάπλωση του άμερικάνικου κεφαλαίου δέν γίνεται άποτελεσματική μέσα από τήν έπιλογή τής δυτικοευρωπαϊκής συσπέρωσης κεφαλαίου, που στο κάτω-κάτω προσκρούει στις φοβερές δυσκολίες έθνικών προκαταλήψεων και στην έλλειψη κατάλληλης ύποδομής, σε σημείο, ώστε νά παραμένει ουτοπικό όνειρο, όσο οί δυτικοευρωπαϊκές χώρες έξακολουθούν νά βαδίζουν στον κεφαλαιοκρατικό δρόμο παραγωγής.

Οί άρχουσες τάξεις τών δυτικοευρωπαϊκών χωρών συμφώνησαν νά άκολουθήσουν ένα δρόμο, είναι όμως από τή φύση τους άντικανες νά τραβήξουν τό δρόμο αυτό μέχρι τό φυσιολογικό του τέρμα, που είναι ή ολοκληρωμένη ένοποίηση τής Εύρώπης; έστω μόνο τής Δυτικής. 'Ο στόχος αυτός περνάει άναγκαστικά μέσα από τίσ παράλληλες, άλλ'όχι και άναγκαία ταυτόχρονες διαδικασίες σοσιαλιστικού μετασχηματισμού τών εύρωπαϊκών χωρών.

3. Οί σχέσεις ανάμεσα στην Εύρώπη και τό 'Αραβικό Έθνος δέν μπορεί νά τραβήξουν άπεριόριστα όσο ή πρώτη έξακολουθεί νά είναι μπλεγμένη στα δίχτυα του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής. "Οπως είδαμε βέβαια πιο πάνω οί σχέσεις αυτές προχώρησαν

σημαντικά και ώφελησαν και τις δύο πλευρές. Ή χώρα μας μάλιστα ήταν από εκείνες, που ώφελήθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Όμως οι σχέσεις αυτές δεν είναι άπεριόριστες. Όσο φουντώνει και αναπτύσσεται ή άστικοδημοκρατική φάση της έξελισσόμενης επανάστατικής διαδικασίας στις άραβικές χώρες, τόσο θα στενεύουν τά περιθώρια των κερδοφόρων συναλλαγών με τις δυτικοευρωπαϊκές καπιταλιστικές μητροπόλεις. Σ' αυτή τη βάση θα πρέπει να τοποθετηθεί και έξηγηθεί ή εύνοϊκή στάση του σοσιαλιστή Μιττεράν άπέναντι στο Ίσραήλ και στην ίδια αυτή βάση θα πρέπει να τοποθετηθεί κι' έξηγηθεί ή εύνοϊκή στάση των χωρών της ΕΟΚ άπέναντι στις συμφωνίες Κάπ - Ντέϊβιντ, που ένίσχυσαν ήθικά και προσέδωσαν κύρος στα συντηρητικά καθεστώτα του μακαρίτη Σαντάτ και της Σαουδικής Άραβίας.

4. Οι σχέσεις με τις χώρες του λεγόμενου "ύπαριτου σοσιαλισμού" προχώρησαν επίσης σε σημαντικό βαθμό, τόσο σε επίπεδο μεμονωμένων χωρών της ΕΟΚ και της ΚΟΜΕΚΟΝ, όσο και άπευθείας άνάμεσα στα δύο αυτά οίκονομικά μπλοκ. Όσο όμως οι εύρωπαϊκές χώρες θα τελούν κάτω από την έπιρροή των δύο ύπερδυνάμεων, τόσο θα διατηρούνται τά διάφορα έμπόδια για την παραέρα σύσφιγξη των σχέσεων αυτών και θα δημιουργούνται καινούργια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των έμποδίων αυτών είναι, από τη μία τό στρατιωτικό πραξικόπημα στην Πολωνία και από την άλλη οι πιέσεις πάνω στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες για λήψη οίκονομικών μέτρων σε βάρος της Πολωνίας και της Σοβιετικής Ένωσης.

Άπ' όσα είπώθηκαν πιο πάνω, τά συμπεράσματά μας είναι εύκολο να συναχθούν:

Οι σημερινές συνθήκες έπιβάλλουν για την Εύρώπη ιστορικές αποφάσεις. Είναι τά ίδια τά γεγονότα που έπιβάλλουν την άνάγκη σθεναρής άμυνας άπέναντι στο άμερικάνικο κεφάλαιο και στις πιέσεις της άμερικάνικης πολιτικής. Είναι τά ίδια τά γεγονότα που ώθούν σε στενές πολιτικοοίκονομικές σχέσεις με τις χώρες της Άφρικής και της Μ. Άνατολής, όπως επίσης και με τις χώρες του λεγόμενου "ύπαριτου σοσιαλισμού". Όμως, ένώ οι άρχουσες καταπιταλιστικές τάξεις των δυτικοευρωπαϊκών χωρών όσφραίνονται τις έξελξεις αυτές και έχουν κάνει κάποια δειλά βήματα προς την ύλοποίηση μιās κοινής πολιτικής, με βάση τους άξονες που περιγράψανε πιο

πάνω, είναι, όπως είδαμε, από την ίδια τους τη φύση άντικανες να προχωρήσουν παραπέρα με σθένος και αποφασιστικότητα. Η πορεία τους φαίνεται δύσβατη και άδιέξοδη.

Είναι το ευρωπαϊκό προλεταριάτο, που πρέπει να πάρει πιά στα χέρια του το τιμόνι της γηραιάς Ήπειρου, υποδειχνοντας σαν αναγκαία λύση τη σοσιαλιστική προοπτική. Συντονισμένο σε πανευρωπαϊκή κλίμακα, όπου αυτό είναι δυνατό, ή δρώντας μεμονωμένα σε κάθε χώρα χωριστά, το ευρωπαϊκό προλεταριάτο θα δείξει ότι είναι το μόνο ίκανό να αντιτάξει σοβαρή άμυνα στον οικονομικό και στον πολιτικό τόρμα απέναντι στις πιέσεις του αμερικάνικου κεφαλαίου, να συνάψει αδελφικές σχέσεις με τα έθνικοαπελευθερωτικά κινήματα των λαών του Τρίτου Κόσμου, παρέχοντάς τους ήθικη και υλική βοήθεια και -το κυριώτερο- να οίκοδομήσει ένα σοσιαλισμό, που θα θεμελιώνεται πάνω στην πανίσχυρη θέληση των αυτοργανωμένων μαζών και θα υλοποιείται καθημερινά με την αυτοδιαχείριση από μέρους τους των μέσων παραγωγής και των κρατικών μηχανισμών, ένα σοσιαλισμό που θα χρησιμεύσει σαν παράδειγμα για μίμηση και για τους λαούς των ανατολικών χωρών, έφοδιάζοντάς τους με την αναγκαία ήθικη και υλική βοήθεια για να συντρίψουν τις γραφειοκρατικές κλάσες, που κυβερνούν όλοκληρωτικά τις χώρες αυτές έρήμην των εργαζομένων, αποτελώντας σήμερα ένα από τα πιο σοβαρά εμπόδια για το παραπέρα ξετύλιγμα της επαναστατικής διαδικασίας, που άρχισε με τη μεγάλη Οκτωβριανή Επανάσταση στη Ρωσία και που συνεχίζεται σήμερα με τούτη ή την άλλη μορφή σε πολλές χώρες του κόσμου μέχρι την ολοκλήρωσή της σε παγκόσμια κλίμακα.-

Γενάρης 1983

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

**Κυκλοφορούν
απο τις εκδόσεις 'ΕΝΟΤΗΤΑ:**

**1^{ov} Για τη συγκροτηση
της σοσιαλιστικής αριστερας**

2^{ov} Σκεψεις σε οικονομικα θεματα

**3^{ov} Συζητηση
για τις επιτροπες πρωτοβουλιας**

4^{ov} Η χωρα μας στην Ε.Ο.Κ.

5^{ov} Περι σοσιαλισμου

6^{ov} Οικοδομοι 1960-1980

7^{ov} Ταξη και ταξικη συνειδηση

Ε Ν Ο Τ Η Τ Α

Υπεύθυνος σύμφωνα με τό νόμο
Γ. ΜΗΤΣΑΚΗΣ

Σοφούλη 7 ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ

.....
Συντάσσεται από έπιτροπή
Γραφεία: Σωκράτους 59-6^{ος} όροφος